

פרשת אמור
כניסת שבת: 19:01
צאת השבת: 20:08
רבנו תם: 20:35
אופק תל אביב
י"ט אייר התשפ"א

בית תורה וחכמה "עטרת מרדכי אליהו"

בית מדרש יום וחצות לילה, לימוד משניות והוזהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים. ובית תמחו לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מרן מרן הראשון לציון המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זי"ע א ולעילוי נשמת הנזקקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר רבי אהרן לייבושון אבתיצירא זיל"א ולע"נ הגאונים הנדיקים: מרן הראשון לציון הרב עובדים זסק"ל זי"ע ומרן הרב זרם אברהם זצוק"ל זי"ע

פרשת השבוע
מתורת מרן
הראשון לציון זי"ע

התפתחות האדם

"שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרן אשה לה" (כ"ב, כ"ז)

למדו חז"ל (בבא קמא ס"ה ע"ב), ששור בן יומו קרוי שור, כשב בן יומו קרוי כשב, ועז בן יומו קרוי עז. מכאן שלפעמים מותר האדם מן הבהמה אין, ולפעמים אפילו לבהמה יש מעלה על האדם.

ביאור הדבר: עגל או גדי, מיד כשהם נולדים הם הולכים על רגליהם, מתקרבים לאימם לניוק חלב, ולמעשה מבחינת התפתחותם הם נחשבים בוגרים כמו שור גדול. מסיבה זו, שור, כשב ועז - אפילו כשהם בני יומם נקראים בשמם.

לא כן האדם. תינוק שנולד אינו מסוגל ללכת. אם הוא רוצה לאכול, הוא בוכה כדי שאמו תקרב אותו אליה. רק עם תוספת השנים מתגדל שכלו. מבחינה זו גדולה מעלתם של בעלי חיים על האדם.

אבל יתרונו של האדם ששכלו הולך ומתפתח. עם הזמן הוא ילמד ללכת, לאכול, להיות עצמאי. במובן זה גדולה מעלתו על בני אדם, שכן הוא הולך ומוסיף חוכמה, ואילו בעלי חיים נשארים במצבם הראשוני כל ימי חייהם.

הרי לנו מוסר חשוב (ראה כלי יקר): אומרים לאדם: "שב ולמד תורה!", והוא אומר: "איני יודע!". אומרים לו: "גם לאכול לא ידעת, גם ללכת לא ידעת, ואם דברים אלו למדת - גם תורה יכול אתה ללמוד!"

חכם מנשה שלו ע"ה סיפר סיפור בשם הי"בן איש חי: אדם אחד היה נוהג לצאת החוצה בכל עת שהרב היה דורש. כששאלוהו לפרש העניין, הסביר, שכאשר הוא יגיע לשמים, ישאלו אותו מדוע לא קיים את ההלכה, וכך הוא יוכל להשיב שלא ידע את ההלכה... אבל אותו האיש לא יודע, שגם בשמים ינהגו איתו מידה כנגד מידה: אכן, הוא יעלה לשיבה של מעלה, ושם יטען את טענתו. בבית דין של מעלה יקבלו את דבריו, אבל יענישו אותו לשהות זמן מוגבל בגיהנם על כך שלא למד תורה בעצמו. אותו האיש ישאל: "עד מתי אצטרך להישאר שם?". יענו לו שהשהות שם היא רק לזמן מה, ולאחר מכן יצא משם. **האיש** יבקש אישור בכתב לכך - ויתנו לו. או אז ילך האיש לגיהנם וישהה שם תקופה מסוימת. בסופה יבא אל המלאך השומר בשער הגיהנם ויבקש לצאת. השומר לא יתן לו לצאת: "כל באיה לא ישוּבן" - הוא יגיד לו. האיש יראה את האישור שלו, ויאמר: "הנה כתוב כאן שהעונש שלי הוא רק לזמן מסוים, וזמן זה כבר חלף". יקח המלאך את הדף מידי האיש, יסתכל עליו מכל הכיוונים, ויאמר לו: "מצטער, אני לא יודע לקרא...". כמובן שהאיש יתרגז מאד ויאמר לו: "האם רק בגלל שאתה לא יודע לקרא אני אאלץ להישאר בגיהנם?". יסתכל עליו המלאך ויאמר לו: "האם רק בגלל שלא רצית לקרא וללמוד את ההלכה מפי הרב תזכה לצאת מכאן?".

קדושת כהן קטן

"וְקִדְשֹׁתוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מְקַרֵּב" (כ"א, ח')

חז"ל דרשו (גיטין נ"ט ע"ב): "תנא דבי רבי ישמעאל, וקדשותו - לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשו". מסיבה זו כהן עולה ראשון לקרוא בתורה.

נחלקו הפוסקים בשאלה: מה הדין בשבת שאין כהן בר מצוה בבית הכנסת, אך יש כהן קטן מגיל מצוות. יש שאמרו שאינו רשאי לעלות ראשון, שכן רק לכהן שראוי להקריב ישנה מעלה של "וקדשותו", כפי שנאמר בפסוק: "כי את לחם אלקיך הוא מקריב", וצריך להקדימו לאחרים. אך יש פוסקים שדחו זאת באומרים, שאין תלות בין "וקדשותו" ל"מקריב". ראיתם מכך שגם כהן בעל מום עולה ראשון, אף שאינו בר הקרבה (משניב רפ"ב ס"ק י"ב ולשער הציון ס"ק ט"ו). **ואולם** יש להוסיף שבמשנה גר גיטין (פרק ה' משנה ח') אמרו, שעלילת הכהן היא "מפני דרכי שלום", וטעם זה שייך בכל מקרה. לכן, ההלכה, מטעם של "גדול השלום" (יבמות ס"ב ע"ב) יש להעלות את הכהן הקטן לתורה ראשון, כשאין גדול.

מהלכה זו ייקח האדם מוסר להרבות באהבה ואחוה, שלום ורעות בין הבריות, כי "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג', י"ז).

(דברי מרדכי')

תנא דבי אליהו
חיזושים בפרשה
מבית מדרשו

הזוהר והגאולה

ציפית לישועה?

יש גמרא שאומרת כי כל אדם שמגיע למרומים אחרי מאה-ועשרים יישאל: האם ציפית לישועה? האם ציפית למשיח שיבוא? האם ציפית למקדש שייבנה?

הזוהר (בשלה נה:) אומר שרק מי שהתפלל באמת לגאולה שלמה יזכה לשמוח בבניינה. הוא מסביר זאת על הפסוק האמור בישיעהו (נה ב) "קול צפוף נשא קול יחזקו ירגנו, כי עין פגון יראו פשוט ה' ציון". "אמר רבי יהודה הוה יתיבנא קמיה דרבי שמעון בר יוחאי וקרינא האי קרא "קול צפוף נשא קול יחזקו ירגנו" מאן אילין קול צופין? אילין דמצפין אימתי ירחם הקב"ה עלינו למבני ביתה. "נשא קול!" "ישאו קול" מבעי ליה?

תרגום: אמר רבי יהודה בר אלעאי: הייתי יושב לפני רבי שמעון בר יוחאי וקראתי את הפסוק "קול צפוף נשא קול יחזקו ירגנו, כי עין פגון יראו פשוט ה' ציון". ופירשתי את המילים "קול צפוף" על אלה שמצפים מתי ירחם ה' על עמו ויבנה את בית המקדש. אלא ששאלתי למה כתוב בלשון עבר, "נשא קול"? היה צריך לומר בלשון עתיד, שהם יישאו קולם בשמחה בעת הגאולה השלמה.

ומתוך שם זוהר: "אלא כל בר נש דבכי וארים קליה על חרבן ביתיה דקודשא בריך הוא, זכי למה דכתבי לבתר, יחדיו ירגנו, וזכי למחמי ליה בישובא בתדוותא". תרגום: כל מי שבכה ונשא קולו על חורבן ביתו של הקב"ה, הוא יזכה לרנן יחד עם כולם והוא יזכה לראות את בנינו ובניין עם ישראל בשמחה.

ספר הזוהר - הכנה לגאולה

ספר הזוהר עוסק כולו בהכנה לגאולה. כמו שכתוב בזוהר עצמו (נשא קכ"ד ב) "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי".

תרגום: ובגלל שעתידיים בני-ישראל לטעום מעץ החיים שהוא ספר הזוהר, יצאו בני ישראל מן הגלות ברחמים. על ידו. ברחמים דווקא ולא בדין ובייסורים. על זה אנחנו מתפללים בכל עת, ובמיוחד בל"ג בעומר.

שפתותיו של רש"י דובבות בקבר

בגמרא מסכת יבמות (זא): "אמר רבי יוחנן משיח רבי שמעון בן יוחאי: קל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו פעולת הנה, שפתותיו דובבות בקבר". רש"י בעצמו אומר את הדברים הללו, והם בוודאי נכונים גם לגבינו. לכן בעת שאנו לומדים את תורתו, הוא לומד אתנו. ובוודאי אם אנו עושים זאת במירון, ובמיוחד ביום ל"ג בעומר ובימים הסמוכים אליו.

אנו מתפללים לגאולתם של ישראל ברחמים, ומקווים להצטרף לתפילתו של רבי שמעון על ישראל שיכול לפטור את העולם יחד עם רבי אלעזר בנו. אכ"י"ר.

(אביהם של ישראל על התורה')

קדושת הכהן בזמן הזה

"וְקִדְשֹׁתוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מְקַרֵּב" (כ"א, ח')

התורה מנמקת את קדושת הכהן בכך ש"את לחם אלקיך הוא מקריב". לפי זה אנו עלולים לחשוב, שמצות "וקדשותו" קיימת רק בזמן שביית המקדש קיים, כאשר יש קרבנות, אך בזמן שאין בית מקדש מצוה זו אינה נוהגת.

ואכן, יש מעין רמז לכך בהלכה, בדעתם של מספר פוסקים (עיין משניב רפ"ב ס"ק י"ב ולשער הציון ס"ק ט"ו, כף החיים ס"ק ק"ה ס"ק ח"י) שסברו שאין להעלות כהן קטן פחות מ"יג לעלייה הראשונה לתורה מפני שאין הוא ראוי להקריב קרבנות.

אבל האמת היא שקדושת הכהנים קיימת תמיד, ולכן הוסיפה התורה ואמרה: "קדוש יהיה לך" - בין בזמן הבית ובין שלא בזמן הבית (ועיין לערך השולחן אור"ח

ס"ק קכ"ח סעי' ע"א - ע"ב).

(דברי מרדכי')

הלכות שבת
מפסיק מרן
הראש"ל צ"ע"א

בישול בשבת (המשך)

דוגמאות לבישול בחמה ותולדותיה

סיר בשמש

יד - המניח סיר ובו מים תחת כיפת השמים כדי שיתחממו ישירות בחום השמש – הרי זה מבשל בחמה עצמה. ועל כן, גם אם המים יגיעו לחום כשיעור של "יד סולדת בו" מותר לעשות כן בשבת [למרות שמים שהתחממו לחום של "יד סולדת בו" נחשבים מבושלים ונמצא שהתבשלו בחום השמש בשבת].

ביצה על הגג

טו - המניח ביצה על גג רותח שהתחמם מהשמש כדי שתבשל הוי בישול בתולדות חמה ואסור. אבל אם מניח על גג שאינו רותח כדי שתבשל ישירות בחום השמש – הרי זה מבשל בחמה עצמה, ומותר לעשות כן בשבת.

ביצה על גבי חול לוחט

טז - המניח ביצה על גבי חול לוחט שהתחמם בחום השמש, בשבת – הרי זה מבשל בתולדות חמה. ועל כן, אסור לעשות כן בשבת.

הבערת אש בזכוכית מגדלת

יז - אסור להבעיר אש על ידי ריכוז קרני השמש במקום אחד בעזרת זכוכית מגדלת. ונחלקו הדעות אם איסור זה מדאורייתא או מדרבנן. יש אומרים שאיסורו מדאורייתא, מכיון שהתוצאה הסופית היא שהובערה אש ממש וזה איסור דאורייתא [ומה שחשוב הוא שבסוף הובערה אש ולא דרך ההבערה]. ויש אומרים שאיסורו מדרבנן, מכיון שהאש הובערה על ידי זכוכית מגדלת ולא ישירות בחמה, וזה דומה לבישול בתולדות חמה האסור מדרבנן [ומה שחשוב זו דרך ההבערה].

מחלוקת זו, בין הסוברים שאסור להבעיר אש בזכוכית מגדלת מדאורייתא ובין הסוברים שזהו איסור דרבנן, הנה מחלוקת להלכה ולמעשה בכמה מצבים [כגון: עבור חולה שאין בו סכנה, שלדעת הסוברים שזהו איסור דרבנן יהיה מותר לעשות זאת בשינוי לרפואתו, ולדעת הסוברים שזהו איסור דאורייתא יהיה אסור, ועוד]. ומכל מקום למעשה, מכיון שמדובר בספק דאורייתא יש להחמיר.

חמי טבריה

יח - ישנה מחלוקת לגבי חמי טבריה. יש אומרים שדינם כדין תולדות חמה, ויש אומרים שדינם כדין תולדות האש [מכיון ש"חלפי אפיתחא דגיהנם" ועוברים ליד פתח גיהנם]. למעשה, אנו פוסקים שדין חמי טבריה כדין תולדות חמה ואסור לבשל בהם מדרבנן. ("מאמר מרדכי-שבת" פרק נ"ב)

סיפור השבוע

מעשיהם של צדיקים

ואמרתם כה לחי

מסופר על הבן איש חי שבא לבקר בארצנו, והסתובב במקומות רבים. בית היתר הלך לקבר רשב"י במירון, ושמע ששרים שם את השיר "בר יוחאי נמשחת אשריך" של רבנו שמעון לביא זצ"ל. והנה, אחר שעמד מעט מהורהר, פתח הבן איש חי את פיו והחל לשורר שיר שחיבר באותו הרגע ממש, הלא הוא שירו המפורסם "ואמרתם כה לחי". את השיר חיבר על סדר האל"ף-ב"ית ולא על פי אותיות שמו - כי רצה להסתיר עצמו. ובאמת, אף-על-פי ששיר זה התפרסם בכל תפוצות ישראל, רבים לא יודעים מי מחברו, ויש החושבים שמקורו הוא מעתיק יומין.

אצלי בבית יש ספר "אדרא רבא ואדרא זוטא", ובסופו הדיפסו את השיר "ואמרתם כה לחי", וכתוב שם שחיברו מרן הרי"ח הטוב נר"ו, משמע שכבר בחייו התפרסם והודפס לכל ישראל, שכן את הכינוי "נר"ו" נהוג היה לכתוב לרבנים בעודם בחיים.

והנה היום כבר ידוע ומפורסם, שלמי שיש נשמה שכוללת את כל כללות ישראל - הוא זוכה ששיריו ופיוטיו מתפרסמים בקרב כל ישראל. לדוגמה, רבי שלמה אלקבץ חיבר את "לכה דודי", וכל ישראל שרים זאת בליל שבת. וכך זכה גם רבנו יוסף חיים שיפרסם שירו זה.

הנכד של רשב"י שהתפקד וחזר בתשובה

הגמרא מספרת על רבי יהודה הנשיא, שהגיע לעיר שבעבר גר בה רבי אלעזר (בנו של רשב"י). פנה רבי יהודה לאנשי המקום בשאלה: "האם יש לו בן, לאותו צדיק?". אמרו לו: "יש לו בן, אבל הוא רחוק מאוד מדרך התורה והקדושה". חיפש רבי יהודה את הנכד של רשב"י, וכשמצא אותו, פנה אליו בדברים ואמר לו שאם הוא ילמד תורה, הוא יעשה ממנו רב גדול. הוא אף מינה את דודו שילמד אותו תורה. אך הנער רק רצה לברוח מהלימוד.

משנאמר לנער: "כדאי לך להיות רב, וכבדו אותך, יפרסו עליך פרוכת, יתנו לך מקל של זהב" - הסכים הנער, ומאז ישב ולמד, עד שגדל להיות לאחד מהתנאים.

למה הנכד לא נכנס למערה במירון?

כשנפטרו, הביאו אותו לקבורה במערה שנקברו בה אביו וסבו במירון. כשהגיעו למערה, לא הצליחו להכניס אותו לתוכה, שכן נחש ארסי גדול היה כרוך על פתחה. אמרו לו: "נחש נחש, פתח פיך וייכנס בן אצל אביו". אך הנחש לא זו. חשבו המלווים שהבן הזה אינו במדרגה של אביו בלימוד התורה ועל כן אין יכול הוא לשהות במחיצתו. **יצתה** בת קול ואמרה: "לא מפני שזה גדול מזה, אלא זה היה בצער מערה, וזה לא היה בצער מערה". זה שאומר הפסוק לעיל, **אם תעמול בתורה ותדבק בה גם כשזה לא מתאים לשלטונות** (הרומאים), **גם כשזה קשה לך ויש לך משהו אחר לעשות, גם כשאתה עייף או רעב ויש משהו חשוב שמחכה לך, גם כשנדמה לך שהבנת ואתה יודע שמשוה לא ברור - אז תזכה שיתקיימו בך הברכות האמורות, ובכללן: "וְנִתְּנָה הָאֶרֶץ יְבוּלָה... וַיִּשְׁבְּתֶם לְבָטָח בְּאֶרְצְכֶם... וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ... וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיַמְתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם.** ("אביהם של ישראל על התורה")

לקבלת העלון השבועי במייל:

ateretme@gmail.com

או להוריד מן האתר:

www.עטרת-מדרכי.יל

יש גם עלון לילדים היקרים...

מוסיפים אורה

כל שבת מיד לאחר התפילה בנץ שיעור בהלכות שבת (20 דקות)

שיעור בהלכות וגמרא:

א'-ה' - לפני תפילת מנחה (18:00 משוער)

שבת - שעה לפני מנחה

ברוכים הבאים בשם ד'

רוצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשו או סלי מזון לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה שלמה, דיווג הגון או לעילוי נשמת?
פנו ל: בית תורה וחסד - עטרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות.
ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

שמעון בן צילה, שאול בן שלמה כהן, שלמה אילוז בן שמחה שלום בן בנימין, בנימין אהרון בשארי, יוסף ברוך בן חוה חנינה בת רחל, זויה יהודית בת חוה, שושנה חנינה בת סביחה, לאורית בת מלכה, שרית שרינה בת שמחה, עליזה בת גרציה

ת.נ.צ.ב.ה.